

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SLÆGTSBOGEN

UDARBEJDET AF
AAGE LAUSTRUP

TARM BOGTRYKKERI . JOHS. CHRISTENSEN

1 9 4 3

*Hvert skimlet Skrift, hver skjoldet Alterbog
har gemt et Gran af Slægtens Ve og Vaade,
nu skal de røbe mig, hvad Vej jeg drog,
og løfte mig en Flig af Livet Gaade.*

Jeppé Aakjær.

Efter at jeg i flere Aar har samlet paa Oplysninger angaaende efterfølgende Slægtsbog med tilhørende Auctavle, er det lykkedes mig at naa tilbage til Tipoldeforældrenes Række. Der kan nok skaffes Navne fra Slægten før den Tid, men ingen sikre Oplysninger om den.

Det har været til stor Hinder i Arbejdet paa efterfølgende, at Kirkebogen for Lønborg Sogn er brændt 1859, saa en Del af Navnene maatte søges fra andre Kilder. De vigtigste Kilder har været Kirkebøgerne, Folketællingslisterne og Lønborggaard Gods Skifteprotokol, henholdsvis fra Landsarkivet i Viborg og fra Rigsarkivet i København.

For efterfølgende mundtlige Overleveringer skylder jeg navnlig Andr. Møller, Jes Møllers Broder, Tak. Da Andr. Møller er paa Linie med mine Bedsteforældre, og da han havde glimrende Evner til at huske og fortælle, gik det let med at skaffe Oplysninger om min Mors Slægt. Derimod har det taget adskillige Aar at samle Oplysningerne om min Fars Slægt, og det skyldes for største Delen, at de ældste nulevende deraf, for Eks. Jens Kr. Hansen, en Sønnesøn af Kr. Gade, og Ane Katrine, Fars Søster, er paa Linie med mine Forældre.

Hovedparten af Slægtsbogen er skrevet 1931, men først for nylig er det lykkedes mig at faa tilstrækkelig mange Oplysninger til at kunne gøre Bogen færdig.

Tarm i Januar 1936.

AAGE LAUSTRUP

NIELS KRISTIANSEN og hans Hustru *Maren Olesdatter* ejede en Gaard, som laa i den østlige Del af den nuværende Forevisningshave i Tarm. Der laa paa den Tid tre Gaarde paa Rad Syd for Vejen, som gaar fra Tarm til Aadum. Gadegaardene kaldtes de, og den, Niels Kristiansen havde, var den midterste. Det var en god Gaard, og Niels Gade, som han blev kaldt, var ret velhavende. Hvor Gaarden stod, kan endnu spores Rester af Leret, hvoraf Væggene i Udbygningerne bestod. Et lille Hundrede Aar senere, da Pengene forsvandt, og Markerne solgtes, opførtes et Aftægtshus for den daværende Ejer Nord for Vejen. Huset er til endnu og ligger lige Øst for Kirkegaarden.

Niels Gade var en lang Tid Sognefoged og Lægdsmand i Tarm.

HANS LAURIDSEN og hans Hustru *Maren Kristensdatter* ejede en Gaard i Tarm Sønderby. Den laa ned mod Bækken lige ved, hvor den gamle Landevej skærer Vejen gennem Sønderby og Tarm Vestermark. Gaarden havde fire Længer, og Stuehuset vendte mod Nord, over mod Bavnbæk. De gamle fortæller, at hver Julcaften sattes der tændte hjemmelavede Tællelys i Vinduerne mod Nord. Ovre i Bavnbæk satte de ligeledes Tællelys i de Vinduer, der vendte mod Syd, og saaledes sendte da Genboerne Hilsen over Bækken til hinanden med Ønsket om en glædelig Jul.

1801 foregik Udstykningen for Tarms Vedkommende, og Søren K. Hansen, Aadum, fortæller i Hardsyssel Aarvog for 1921, at han engang talte med en gammel Mand, der boede i en af Nabogaardene,

og som noget misfornøjet sagde om en god Eng, der laa nær ved hans Gaard og ind til hans Mark: „Ja,“ sagde han, „den Eng skuld hejsen ha høer mi Goer te, men den gammel Ann Laustes ga æ Landmoler en Kop Kaffe, o de skjønd han saadden oe, te æ Eng kom te o leg onder djer Goer.“ Ann Laustes var Hans Lauridsens Mor.

Engang kom der noget Skidtfolk ind til Maren, mens hun var ene hjemme, og slog sig ned i Køkkenet. Hun kunde ikke faa dem til at gaa, og overlade dem Huset var hun heller ikke for. Men saa fandt hun paa Raad. Hun tog det fineste Dækketøj frem, hun havde, og gav sig til at dække det lange Bord inde i Storstuen, og da Skidtfolket nu troede, der skulde komme fremmede, saa forsvandt de.

I gamle Dage gik det livligt til her i Sønderby. Heromme laa den gamle Markedsplads, lige Syd for Vesterbygaard. Naar de store Markeder holdtes i April og Oktober, saa strømmede Folk til, ogsaa fra Nabosognene. Og saa blev der drukket Brændevin og Punche, saa det forslog noget, for i gamle

Dage var Folk næsten allesammen tørstige. Der blev lavet adskillige Dunke Brændevin paa de Gaarde, der laa omkring Markedspladsen.

Gaarden blev senere udstykket, og der er nu intet tilbage af den.

KRISTIAN GADE NIELSEN, Niels Kristiansens Søn, f. i Tarm 1788 og d. samme Sted 1841, blev gift med Hans Lauridsens Datter, *Ane Kathrine Hansdatter*, f. i Tarm 1785 og d. samme Sted 1865. De overtog Gadegaard, og ogsaa Sognefogedbestillingen arvede Kr. Gade efter sin Fader.

Det fortælles, at han engang i Embeds Medfør maatte ud til den daværende Ejer af en Gaard paa Tarm Vestermark, Kofod, som selv mente, han stod en Del over den almindelige Bondestand, men som alligevel ikke kunde betale, hvad han skulde, til sin gamle Aftægtskone Mette. Kr. Gade talte Fruen, som var ene hjemme, strengeligt til, men hun svarede igen, det bedste hun kunde, og mente, at de da selv skulde leve først. „Nej misanden ska I ett,“ sagde saa Kr. Gade, „de ska Mett!“

KRISTEN KRISTENSEN og hans Hustru *Margrete Laugesdatter* ejede en mindre Gaard i Vostrup By. Den har ligget ved Vejen, som fører ud til Fjorden, og i Marken kan endnu findes Rester af Bygningerne. De mest paalidelige Efterretninger om Kr. Kristensen og Margrete Laugesdatter skulde findes i en gammel Bog, maaske en Almanak, som flere af de gamle i Vostrup har læst, men som det dog har været mig umuligt at faa fat paa, skønt jeg har søgt i flere Biblioteker, deriblandt det kongelige. Deri skulde blandt andet berettes følgende:

Efter Kr. Kristensens Død maatte Margrete sende det ældste af Børnene, Jens, ud at tigge. Han skammede sig ved det og søgte derfor helst til andre Sogne. Saaledes kom han da en Dag til Velling og kom ogsaa ind til Kr. Noe, maaske den samme,

som Salomon Frifelt i sin Bog „Jydske Veje sønderud“ kalder den gamle Kr. Noe. Han gav sig i Snak med Drengen og syntes saa godt om ham, at han tilbød ham Tjeneste hos sig.

Jens tog imod Tilbudet, og nu begyndte et bevæget Liv for ham. Kr. Noe var ivrig Handelsmand, og Jens hjalp til med at drive de store Svineflokke, som Kr. Noe købte, ad de gamle Veje sønderud, ned til det tyske. For sine Sparepenge købte han selv en Stantning og senere flere, som saa fulgte med Flokken, og da Kr. Noe døde, handlede han videre paa egen Haand og blev snart en velhavende Mand.

Han holdt af en Pige fra et af de sydlige Sogne, men hun maatte ikke faa ham for sine Forældre, og Jens giftede sig aldrig.

Det fortælles om ham, at han, naar han handlede ude paa Holmsland, lagde sin tunge Pengekat ind hos en Enke, som havde en mindre Gaard derude. En Dag, da han kom ind til hende, sad baade hun og Datteren og græd. Hun fortalte, at den rige Møller, som hun skyldte Penge, havde forlangt at faa Gaar-

den til Tvangsauktion, og Auktionen skulde holdes om et Par Dage. Jens trøstede hende og lovede at gøre, hvad han kunde, for at hun kunde beholde Ejendommen. Dagen kom, og Jens og Mølleren bød Gaarden op med hinanden. Mølleren haabede nemlig at kunne skaffe en billig Gaard til sin Datter, der snart skulde giftes, og han saa arrigt til Jens, hver Gang denne bød over, men endelig hviskede Datterens Svigerfader til ham, at det var dumt at blive ved med at byde mere, for saadan en Svinedriver kunde sikkert slet ikke betale. Jens fik saa Gaarden slaet til, og da han blev spurgt, om han kunde skaffe Kaution for Pengene, svarede han nej, det kunde han ikke, men han kunde betale dem med det samme. Mølleren var vred, da han gik hjem, men Enken fik Lov at beholde sin Gaard.

Jens flyttede Fødegaarden i Vostrup ud paa Marken Øst for Byen. Han afhændede Gaarden til Broderen Kristen og blev selv boende der som en Slags Aftægtsmand.

Baade Jens og Kristen havde Tilnavnet Giertsen.

LARS OLESEN og hans Hustru *Ane Nielsdatter* ejede Fusgaard lige Syd for Tarm By. Gaarden laa dengang længere ned mod Bækken og er først for nylig flyttet op til Vejen.

Lars Olesen og Ane Nielsdatter havde fire Børn. Sønnen Niels fik den midterste af Bisgaardene, og en anden Søn, Ole, fik Fusgaard. Den ældste af Døtrene, Else Marie, blev gift med Kristen Kristensen i Vostrup, og hendes Søn Jens Kristian fik senere Fusgaard efter Morbroderen Ole, der ingen Børn havde. Den yngste Datter, Inger Kirstine, blev efter Søsterens Død ogsaa gift med Kristen Kristensen og fik Datteren Else, der senere arvede sin Fødegaard.

Navnene Ole og Oline gaar igen ned til vor Tid baade i Slægten i Vostrup og Slægten i Fusgaard.

I Egvad Kirke er ophængt en Mindetavle over en Ole, som faldt i Krigen 1864. Det var en Søn af Jens Kristian i Fusgaard. Et Søskendebarn til ham fra Vostrup døde som Soldat i København.

Ane Nielsdatter stammer efter al Sandsynlighed fra Fusgaard, og Gaarden er endnu i Slægtens Eje.

KRISTEN KRISTENSEN, Kr. Kristensens Søn, f. i Vostrup 1765 og d. s. St. 1833, blev som før nævnt gift med Lars Olesens Datter, *Inger Kirstine Larsdatter*, f. i Tarn 1796 og d. i Vostrup 1871.

Gaarden, som Kristen havde faaet af sin Broder Jens Kristensen, var efter den Tids Forhold ret betydelig. Rimeligvis er der købt Jord til den, eller ogsaa har den haft store Heder, som saa er blevet dyrket op. Penge var der ogsaa nok af, saa det er forstaaeligt, at deres eneste Barn, Datteren Else Marie, blev anset for at være et særdeles godt Parti.

Efter Kr. Kristensens Død byggede Inger Kirstine Gaarden om. Bygningerne kom til at ligge Vest for deres gamle Plads. En lille Forhøjning viser, hvor den var.

FRANDS KRISTIANSEN, Kr. Gades Søn, f. i Tarm 1819 og d. i Vostrup 1889, blev gift med Kr. Kristensens Datter, *Else Marie Kristensdatter*, f. i Vostrup 1829 og d. s. St. 1889, og overtog Gaarden i Vostrup. De var begge velhavende Folks Børn, og da Else Marie arvede en god Gaard og Penge til, var de i Stand til at fortsætte i Forældrenes Spor uden at bekymre sig alt for meget om Fremtiden. De havde en ret stor Omgangskreds, og særlig Frands var tit paa Besøg hos Naboeerne. Ofte var det da Inger Kirstine, der fik Aftægt paa Gaarden, som maatte sætte Skub i Tjenestefolkene, naar de under Frandses Fraværelse blev lidt efterladende.

Frands var godt lidt, hvor han kom. Han var en livlig og fornøjelig Mand, og han vilde, som de fleste paa den Tid, gerne have et Spil Kort og en

Dram til. Han morede sig, naar han vandt, og gav ikke Slip paa sit gode Humør, naar han tabte. Et af hans staaende Udtryk, naar han tabte, var: „Jow, der er en gue Gong i dem Støwl.“ Men hvordan det saa end gik med Kortspillet, saa var det i hvert Fald sikkert, at naar de havde spillet lidt, saa bankede Frands i Bordet og sagde: „No ska a fortæller en Historre: Vi ska haa en Dram, for den ka vi ha godt aw.“ Ofte kom han, naar han havde faaet Formiddagen til at gaa sammen med sin gode Ven Dres Jensen, pludselig i Tanker om, at han skulde hjem, for, som han sagde: „Der ka jo altier vær nowet o sie atter;“ men som Regel var der dog ikke mere at se efter, end at han kunde faa Tid at besøge sine gode Venner og Naboer om Eftermiddagen ogsaa.

Frands havde store Planer om at faa Kostalden udvidet. For at faa det maatte Brønden flyttes nogle Alen mod Øst. Brønden blev flyttet, men med Udvidelsen af Kostalden blev det ikke til noget.

De gamle kan endnu huske, at Stuehuset blev

beundret som det længste og pæneste i Sognet. Der var Lergulve i Stuerne, og de blev hver Dag bestrøet med hvidt eller gult Sand. Den Slags var der jo nok af, og det pyntede svært op paa de mørke Gulve.

Allerede mens Frands levede, fik en Datter en lang Strimmel af Marken, og efter hans Død deltes Resten mellem to af Sønnerne.

Hovedparten med de gamle Bygninger blev senere solgt og yderligere udstykket, og nu er der af de gamle Bygninger kun en lille Rest af Kostalden og Stuehuset tilbage.

NIELS MØLLER PEDERSEN og hans Hustru *Karen Lauesdatter* boede først i Rindum, hvor Niels Møller er født. Senere købte de Voldbjerg Mølle i Hee. Her døde Niels Møller i en ret ung Alder. En Dag fandt man ham død ude i Mølledammen. Han er rimeligvis styrtet ned og har slaet sig paa nogle Pæle ude i Vandet, da han vilde sætte Stigbordet.

Karen Lauesdatter var en noget genstridig og rapmundet Kvinde, som ikke var særlig godt lidt. Hun blev gift, da hun var 16 Aar, og en Vise, som blev lavet til Brylluppet, begynder saadan: „Hun var ung, hun var smuk, hun var smækker.“

Kort efter Niels Møllers Død giftede Karen sig igen, ogsaa med en Niels, der ligesom den første Niels fik Tilnavnet Møller efter sin Bestilling.

JES NIELSEN og hans Hustru *Kirsten Jensdatter* havde en Gaard i Stovstrup i Aadum. Navnet Jes er paa vor Side af Slægten brugt flere Gange og der kædet sammen med Navnet Møller, der første Gang blev taget i Brug af Niels Møller paa Voldbjerg Mølle. En anden Gren af Slægten, som gennem længere Tid har boet i Sønderskov i Borris, har kædet Navnet Jes sammen med Navnet Sønderskov. I Tarm og nærmeste Omegn bor flere af Jes Nielsens Efterkommere, og enkelte bærer endnu hans Navn, blandt andre nuværende Bankdirektør i Tarm, Hans Jessen, der er opkaldt efter sin Bedstefader H. Jessen, Jes Nielsens Søn, og Gaardejer Jes Jensen, Kirkegaard i Lønborg.

PEDER MØLLER NIELSEN, Niels Møllers Søn, f. i Rindum 1795 og d. i Lønborg 1865, blev gift med Jes Nielsens Datter, *Ane Kirstine Jesdatter*, f. i Aadum 1798 og d. i Lønborg 1880.

Peder Møller var Niels Møllers ældste Søn. Han blev født paa Gaarden i Rindum, hvor han tilbragte sin Barndom. Som før nævnt købte hans Far Voldbjerg Mølle i Hee, og her gjorde han da Tjeneste som Møllersvend, indtil han fik Plads som Karl hos Jens Harpøth i Ringkøbing, hos hvem han tjente i flere Aar. Hos denne mærkelige Mand, der er en af Vestjyllands mest kendte og interessanteste Originaler, havde han mange morsomme Oplevelser, som han forstod at fortælle paa en saadan Maade, at de langtfra tabte ved at blive gengivet.

Da P. Møller skulde giftes, købte han Knudgaard

i Stavning, som han dog senere solgte og købte saa Hustedgaard i Lønborg. Allerede i hans Tid blev en Del af Mosen Sydvest for Gaarden opdyrket.

P. Møller skal have været en bestemt Mand, der ikke taalte megen Modsigelse, men han var tillige en meget livlig Mand. Han havde ganske enestaaende Evner til at fortælle, saa man kedede sig ikke i hans Selskab. Han kunde mange Viser og maa ogsaa have været god til at synge dem, for det fortælles, at han kunde synge saadan, at en Skræderpige, som ellers ikke hørte til de blide, græd sine modige Taarer derover.

P. Møller gav sig ogsaa af med at være Dyrlæge og blev ofte hentet, naar der var noget i Vejen med Folks Kreaturer. Mens han var i Stavning, kom han dog engang i Fortræd for det. En Familie, som hellere end at hjælpe vilde sætte ondt for Folk, blev vred paa ham og udtalte, at han nok snart vilde faa nok at gøre med sine egne Dyr. Og vist er det, at det i den følgende Tid gik helt tilbage for ham. Hans Køer døde, og han selv blev tungsindig og

sær. Lægen fra Ringkøbing blev hentet, men kunde ikke kurere ham, og endelig besluttede hans Hustru Ane Kirstine sig til at sende Bud til den kloge Kone i Flynder. Den første, hun henvendte sig til, turde ikke gaa af Frygt for den Familie, som man mente var Skyld i P. Møllers Sygdom og Uheld, men den næste, Hans Jensen, dristede sig til det. Da han mødte hos den kloge Kone, modtog hun ham med følgende Ord: „Kom kun ind, Hans, og hvil dig. Du har gaaet en lang Vej, og jeg ved nok, hvad du kommer for. Det var godt, du kom nu, for om faa Dage havde det været for sent, men nu skal han nok blive rask.“ Klog var hun altsaa, og dygtig maa hun ogsaa have været, for fra den Dag bedredes P. Møller, og kort Tid efter havde han igen sin Forstands fulde Brug.

Ane Kirstine havde et stiltfærdigt, hyggeligt og tiltalende Væsen, og baade hun og P. Møller var almindeligt afholdte.

JENS ANDRUP NIELSEN og hans Hustru *Kristiane Kristiansdatter* ejede Andrupgaard i Stavning. Det var en god Gaard, som har været kendt langt tilbage i Tiden.

Nordøst for Gaarden ligger Kæret, der strækker sig helt ind til Dejbjerg Skel ved Gl. Skindbjerg og nu er opdyrket. Det er meget frugtbart nu, men for et Par Hundrede Aar siden var det anderledes. Da stod det under Vand en stor Del af Aaret, og selv om Sommeren laa det upaaagtet hen. En Mængde Fugle, navnlig Ænder, holdt til derude, og deraf skulde Gaarden have faaet sit Navn.

Det fortælles, at Kæret, som paa den Tid var Fælles-
ejede for de omkringliggende Gaarde, var regnet saa lidt, at da Jens Andrup engang tilbød at overtage det hele derude, fik han det overdraget uden Vederlag.

PEDER JEPSEN og hans Hustru *Else Marie Henriksdatter* ejede Kongensgaard i Lønborg. Det var P. Jepsens Fødegård, mens Else Marie stammer fra Kyvling, hvor hendes Far, Henrik Olesen, var Gaardejer. Kongensgaard er siden den Tid gaact i Arv og er altsaa endnu i Slægtens Eje.

Det er dog ikke den rigtig gamle Kongensgaard, som nævnes i Valdemar Sejrs Jordebog. Matriklen 1688 viser, at denne Gaard efter Reformationen blev lagt ind under Lønborggaard, men Kongensgaards Mark mellem Kirken og Lønborggaards Jorder er en Rest deraf. Her stod tæt ved Skellet Slottet Lønæburgh eller Kongens Gaard. Arkiverne viser, at Erik Menved herfra har udstedt nogle Breve, og her boede Kong Hans, Natten før han drog ud paa det skæbnsvangre Ridt over Tarmkjær.

KRISTEN ANDRUP JENSEN, Jens Andrups Søn, f. i Stavning 1807 og d. i Lønborg 1889, blev gift med Peder Jepsens Datter, *Karen Pedersdatter*, f. i Lønborg 1815 og d. s. St. 1899. De købte Hedegaard i Lønborg, en Udflyttergaard, der dengang ikke havde nær saa megen opdyrket Jord som nu. Hele Mosen var uopdyrket, og hvor der nu er Plantage, var der paa den Tid Hede.

Kr. Andrup var en ualmindelig klog og dygtig Mand og blev allerede som ung Sognefoged. Han gik roligt omkring og passede, hvad han skulde. Han gik som Regel og ludede med Hovedet, og Folk sagde om ham, at han gik og ledte efter Toskillinger. Vist er det i hvert Fald, at han fik fat paa ikke saa faa af dem, og han forstod ogsaa at passe paa dem, saa han blev en velhavende Mand.

Hans Bestilling som Sognefoged førte ikke alene med sig, at han skulde opkræve Skat, men ogsaa, at han skulde holde Auktion en Gang imellem. Naar han var ude efter Skat, havde han altid sin Stads-pibe i Munden. Det var en lille kort Pibe med et noget sjældent Hoved. En Krans af smaa Spidser ragede ud fra dette, og paa det yderste af hver af dem sad en lille Messingknop. Da det ikke var almindeligt, at Folk havde Pen og Blæk, førte han selv sin Pen af Gaasefjer og sin veltilproppede Blækflaske med sig. Naar han holdt Auktion, enten Engauktion eller Strandingsauktion ude ved Fjorden eller Auktion over afdødes Ejendele, slog han ikke drabeligt i Bordet. Han tog derimod nogle lange Drag af sin Pibe og spurgte saa ganske sindigt: „No, hwa trower I saa, I vil gi?“ Og naar Bønderne saa holdt op med at byde, tog han igen nogle kraftige Drag af Piben og spurgte: „No, vil I saa ett gi mier?“

Nok var gamle Kr. Andrup rolig og besindig, men han kunde dog en Gang imellem blive betaget

af en retfærdig, embedsmandsmæssig Vrede. Som Sognefoged skulde han engang ud og pante hos en Husmand i Vostrup, som absolut ikke vilde betale sin Skat, eller maaske kunde han ikke. Kr. Andrup tog da Jes Møllers Broder, Smeden Niels Møller, med som Vidne. Da Husmanden saa de to alvorlige Mænd, der kom i Embeds Medfør, blev han noget betænkelig ved det og prøvede at aflede Uvejret med en skraldende Latter. Men nu tog Kr. Andrup Piben af Munden og sagde med lidt mere Betoning end ellers: „De ska du ett grend aw, de ka blyw gal nok endda!“

Efter at have været Sognefoged i 25 Aar blev Kr. Andrup Danebrogsmand. Sønnen Jens Andrup, som overtog Gaarden efter sin Fader, arvede ogsaa Sognefogedbestillingen efter ham. En Datter, Else Marie, var helt fra sit fjortende Aar saadan plaget af Gigt, at hun ikke kunde støtte paa Benene, men maatte køres i Rullestol. Hun var lige saa klog som sin Fader og hjalp baade ham og Jens Andrup med Regnskaberne. Hun var meget dygtig til at spille

Kort og til at spille Skak. Hendes Skakspil gik i Arv til hendes Søstersøn Peder Møller og er nu i undertegnedes Eje.

Kr. Andrups Hustru, Karen Pedersdatter, var nok saa livlig som sin Mand.

Hun var ualmindelig dygtig til at danse, og somme Tider smed hun Træsko eller Sko og dansede i Strømpefødder paa Lergulvene.

Et Aars Tid efter, at hun var blevet gift, var hun og Kr. Andrup til et Bryllup i Stavning, og en Del af Stavningkarlene syntes, hun saa godt ud, og var meget ivrige efter at komme til at danse med hende. Kr. Andrup, som sad inde i Stuen, var ikke særlig begejstret ved at se sin unge, kønne Kone saa omsværmet, og saa sendte han Bud ud til hende, om hun ikke vilde komme ind, for æ Baaen træendte æ Patt. Det lagde ligesom en lille Dæmper paa de unge Mænds Iver.

Naar Kr. Andrup var ude at kræve Skat op eller holde Auktion eller andet lignende, saa Karen gerne sit Snit til sammen med Else Marie at faa sig et

Spil Kort. Naar hun og Else Marie i Forvejen vidste, at Kr. Andrup skulde i By, bød de ofte ligesindede sammen, og saa gik det løst med Kortspillet, og det var ikke lavt Spil, de spillede. Kr. Andrup kunde ikke lide Spil om Penge, og traf det saa, at han uventet kom hjem, saa listede de fremmede ud ad Bagdøren og forsvandt hjemad, og fik de ikke Tid til det, saa blev Regnskabet i Kr. Andrups Nærværelse opgjort saadan, at der praktisk taget intet var tabt til nogen af Siderne.

Kort efter sin Mands Død gik Karen i Barndom og levede saa Resten af sit Liv inde hos Else Marie i Aftægtsboligen, som laa i den vestlige Del af den nuværende Have.

JES MØLLER PEDERSEN, Peder Møllers Søn, f. i Stavning 1829 og d. i Lønborg 1892, blev gift med Kr. Andrups Datter, *Karen Marie Kristensdatter*, f. i Lønborg 1835 og d. i Skjern 1919.

Jes Møller var først Karl hjemme paa Hustedgaard, og senere, da Forældrene skulde paa Aftægt, overtog han Gaarden. Den var ikke for dyr, og en Del Penge fik han med sin Hustru Karen Marie, saa han var en holden Mand. Han lignede sin Mor i Væsen, var rolig og tiltalende i sin Optræden og var godt lidt, hvor han kom. Han var ualmindelig pillen og ordentlig med alt, hvad han foretog sig. I sine sidste Aar var han lidt tunghør, og værre blev det, da engang en Tyr blev skudt inde i Gaarden. Efter den Tid kunde han slet ikke høre med det ene Øre.

Jes Møller var meget musikalsk og var dygtig til at haandtere baade Violin og Klarinet. Hans to Brødre, Niels Møller og Andreas Møller, spillede ogsaa Violin, og navnlig Andreas og Jes var i mange Aar faste Spillemand ved Bryllupper og Julegilder.

Jes Møller vilde gerne fiske, og da han jo ikke boede langt fra Aaerne, havde han god Lejlighed til det. Det var ikke Smaaportioner, han bragte hjem, og særlig var det Aal og Skaller, det gik ud over. Hvert Aar først paa Sommeren kunde han fange Skaller i Læssevis. De blev gjort rene og hængt til Tørre inde i Gaarden. Ved en saadan Lejlighed var det, at en Karl med lidt Humør i raabte til Drengen Hans Brink, da denne kom ind ad Porten: „Lok æ Dar, Hans, hejsen render æ Skaller ud!“ Han var aabenbart bange for, at Skallerne skulde blive lidt for livlige i Sommervarmen.

Faa Aar efter J. Møllers Død blev Gaarden solgt til fremmede, da Sønnen Peder Møller slet ingen Lyst havde til Landbrug, og ingen af Døtrene magtede at overtage den.

Karen Marie overlevede sin Mand i mange Aar. Efter at Gaarden var solgt, boede hun nogle Aar i Aftægtslejligheden paa Hustedgaard sammen med sin Søn Peder Møller, der var Snedker. 1905 flyttede hendes Datter Ane Kirstine til Skjern, hvor hun sammen med Peder Møller købte et Hus i Vestergade. Derefter flyttede Karen Marie med Sønnen til Skjern, hvor hun saa boede til sin Død. Hun var en Søster til Jens Andrup, Sognefoged i Lønborg, der som før nævnt overtog deres Fødehjem Hede-
gaard.

Karen Marie var en noget anden Natur end sin Mand. Mens han var stille og rolig, kunde hun i kort Tid faa en hel Del sagt, naar Lejlighed gaves. Var det tilfældigt Jes Møller, det gik ud over, saa havde han en egen lun Maade at tage det paa. Naar Karen Marie havde faaet sagt, hvad hun vilde sige, lod han gerne, som om han intet havde hørt, da han jo var tunghør, og sagde: „Jamen, hwa wor et endda, hun saae?“ hvorefter Karen Marie som Regel gik sin Vej med en Bemærkning om, at han

da heller aldrig brød sig det mindste om, hvad hun mente.

Skønt Karen Marie blev en gammel Kone, var det dog selv i hendes sidste Aar en Fornøjelse at komme ind og besøge hende. Hun vidste Besked om mange Ting og var god til at fortælle. Det var hende en særlig Glæde, naar hun sammen med andre Medlemmer af Familien kunde faa et Spil Skærvindsel eller Rakker. Skønt vi, hendes Børnebørn, tit besøgte hende og fik en god Behandling alle, kunde vi dog ikke undgaa at mærke, at de tøj af os, som var kaldt op efter hende og hendes Mand, stod højest hos hende. Hun kunde somme Tider sige til mig, naar jeg blev lidt for urolig: „Dej o Frands æ da saa møj nowet skide Knejt, men Jes haar altier vaen saadden en raare Dreng.“

Hun sad som oftest i Nærheden af Kakkelovnen i sin sorte Gyngestol, som P. Møller havde lavet til hende. Hun havde et sort Klæde om Hovedet og Sivsko paa Fødderne. Enten sad hun og spandt paa Rokken, der havde sin Plads ved Siden af Gyngestolen,

eller ogsaa bandt hun Hoser, hvis hun da ikke lige skulde hen og se efter, om der endnu var en Taar i Kaffekanden, der altid stod og snurrede oven paa Ringene inde i Kakkelovnen.

Det kneb lidt for hende de sidste Aar at følge med i de nye Ord, der dukkede op, hvad jo ikke var saa sært. Jeg husker saa godt, hvordan hun, naar saadanne blev brugt i hendes Nærværelse, kunde sidde og nikke fortrydeligt med Hovedet, indtil endelig Sammenhængen gik op for hende.

Ved den Tid blev det første Biografteater i Skjern bygget. Det var et langt Træhus, men ret pænt, og det laa Syd for Vejen, som gaar fra Grønlunds Hotel til Missionshuset. Det kostede, saa vidt jeg husker, kun 10 Øre for Børn og 25 Øre for voksne at komme ind, og P. Møller gik af og til derom. Bedstemor kunde ikke rigtig komme efter at sige Biograf, men sagde Peregraf.

Engang kom min Bror Jes Møller ind til hende og Morbror og skulde vel som saa ofte før forberede et lille Felttog mod Bedstes Sparekassebog. Han læste

paa Seminariet dengang og trængte til Penge, og nu stod han og snakkede med Morbror om en Diplomat, som han nødvendigvis maatte have til Eksamen. Bedstemor kunde ikke rigtig faa fat paa Ordet og spurgte saa lidt fortrydeligt, som hun plejede: „En Plomat, hwa æ de da for en jen?“ „Jow, Muer,“ svarede P. Møller, der ikke var uden Lune, „en Plomat, de æ jen, en ska ha oc, nær en ska te Peregraf!“

P. Møller var god mod sin Mor, og jo ældre hun blev, des mere omhyggelig blev han for hende.

Morbror blev ene, den Dag Bedste døde.

P. Møller var en begavet Mand. Han holdt ikke meget af legemligt Arbejde, men han havde mange Interesser, og dem plejede han omhyggeligt. Han var som sin Far Jes Møller god til at spille Violin, og altid laa han ned paa Chaiselongen til det, støttende paa venstre Albue, og saa kunde han endda ryge lang Pibe samtidig. Han var godt hjemme i Frankrigs Historie, og Stjernehimlen studerede han ivrigt.

Peder Møller døde i Skjern 1932.

Ane Kirstine Frandsen

Kristian Frandsen

KRISTIAN FRANDSEN, Frands Kristiansens Søn, f. i Vostrup 1851 og d. i Lønborg 1899, blev gift med Jes Møller Pedersens Datter, *Ane Kirstine Pedersen*, f. i Lønborg 1859 og d. i Skjern 1914.

Skont Far og Mor begge var fra ret velhavende Hjem, var de dog ikke særlig godt stillede, da de giftede sig og stiftede det Hjem, hvor vi Børn skulde vokse op, og hvor de selv skulde komme til at leve saa mange lykkelige Aar sammen.

Far tjente nogle Aar som Karl i Præstegaarden hos Pastor Krarup, og da blev han og Mor forlovet. Men Bedstemor, Karen Marie, var meget misfornøjet med den Forbindelse og gjorde alt, hvad hun kunde, for at faa den slaaet i Stykker. Hun havde ikke noget at indvende mod Far, men han stammede jo fra Forældre, der ikke netop havde taget sig Livet alt for alvorligt, og for hvem det økonomisk var gaaet jævnt tilbage. Far havde desuden mange Søskende og kunde jo saa ikke vente nogen stor Arvepart hjemmefra, og det var i Karen Maries Øjne en utilgivelig Fejl. Nej, saa havde hun en langt bedre at foreslaa. Sønnen paa den østlige af Styggaardene, Per Aksel, var velhavende og god nok i alle Maader. Ham havde Bedste talt med, og han vilde gerne have Mor, vidste hun. Bedste sendte Bud til Per Aksel om at komme, og saa maatte de se at blive enige. Men Mor slap ud og gik ned til Far i Præstegaarden, og trods Karen Maries Harme maatte Per Aksel gaa hjem med uforrettet Sag. Mor har sikkert ikke haft det godt den næste Dag, men

det fortælles, at hun tog Jes Møller om Halsen og holdt sig til ham. Saa maatte Karen Marie give efter, og Far og Mor holdt Bryllup.

Den sydvestlige Del af Hustedgaard's Jord var mest Mose, overgroet med Pors og Siv, og udenom var der Heder og lidt opdyrket Jord. Den Del fik Far og Mor, og desuden købte de en Eng paa Hareholm af Fars Forældre. Den var vurderet til 1600 Kr., og de skulde give 600. De mellemliggende 1000 Kr. var Fars Arvepart. Det meste af Heden blev dyrket op og ogsaa Mosen, skønt en gammel Mand forsikrede, at der ikke var den Plov til, som kunde holde til at pløje det Skidt med. Han tænkte paa Træplovene, som de brugte i hans Velmagtsdage.

Bygningerne var smaa, straatækkede og hyggelige. Stuehuset, som er til endnu, vendte mod Syd, og lige udenfor var en dejlig Have, hvorfra jeg bedst mindes de mange Stikkelsbærbuske med de dejligste gule Bær. I Kanten af Haven, uden for den pæne Dør, som vi kaldte den, stod et Træ, og op ad det snoede sig Kaprifolier, der i Blomstringstiden sendte

den vidunderligste Duft ind i Forgangen og Stuerne. Opholdsstuen, der laa mellem Køkkenet og den pæne Stue, husker jeg bedst. Langs Vinduerne mod Syd stod et langt Bord og en Bænk, som var fastgjort til Væggen. Ved den vestlige Væg stod den firkantede Bilæggerovn, i hvilken der fyredes med Hedetørv, der blev stoppet i den ude fra Køkkenet. Længst inde i Stuen ved den nordlige Væg stod de to brede Alkovesenge med Omhæng for. Hvordan det alt sammen fik Plads derinde, forstaar jeg ikke, men hyggeligt og lunt var der.

Far var en klog og livlig Mand, og enkelte Træk, som de gamle fortæller om ham, vidner om, at han ogsaa kunde være lun. Mine Søskende har fortalt, at det var som en Fest at være med Far i Engen. Som ung var han paa Højskole, og han blev en dygtig Landmand. Han var en af de første i Lønborg, der trods Naboernes venskabelige Drillerier begyndte at mergle, og da først Rødknæene forsvandt, og Kløver kom i Stedet, fik Drillerierne Ende. Far var i Sogneraadet de sidste Aar før Aarhundredskiftet

og valgt ind af de højestbeskattede, skønt han jo ikke selv hørte til mellem dem, men han havde deres Tillid og Agtelse. Han havde flere Gange haft Lungebetændelse og døde deraf i Efteraaret 1899.

Mor har fortalt, at da Far laa syg og skulde dø, vilde jeg, der paa den Tid kun var tre kvart Aar gammel, hele Tiden kravle hen og holde i Fars Haand, men han kunde ikke taale det, og jeg maatte hver Gang tages væk.

Det var ingen let Tid, der nu kom for Mor, og faa Aar efter solgte hun Ejendommen i Laustrup til Jes Møllers Brodersøn Kr. Møller og flyttede saa til Skjern, hvor hun som før nævnt sammen med Broderen P. Møller købte det Hus i Vestergade, der for mig skulde blive det virkelige Barndomshjem.

Det maa ikke have været nemt for Mor at skaffe det nødvendige til os, men hun forstod at arbejde og at spare. Hun gimpede Cykelnet og syede Linned, dels til Forretninger og dels til private. Jeg husker saaledes, at hun engang syede en særlig Slags Skjorter til Forfatteren Aage Mejer Benediktsen. Men det

gav ikke ret meget, somme Tider kun nogle faa Øre i Timen. Stuen, hvor vi opholdt os, var ikke ret stor, men hvor var der godt hjemme hos Mor. Naar vi en Vinteraften fik Lampen tændt og fik godt fyret i Kakkelovnen, naar Mor sad og arbejdede i sin bløde Armstol ved den ene Side af Bordet, og jeg sad paa Chaiselongen ved den anden Side og læste eller ordnede Frimærker eller Glansbilleder, da kunde ingen have det bedre.

Om Sommeren var Mor meget i Haven, og der vilde hun gerne være.

I Læbættet mod Vest var der nogle store Poppeltræer, og imellem et Par af dem havde jeg min Slynge. Omtrent midt i Haven var et Lysthus af Kaprifolier, og nogle faa Æbletræer bar Mængder af velsmagende Frugt. I den lille, lune Gaardsplads stod et Syrentræ, der hvert Foraar var fuldt besat af duftende Blomster, og som Skel mellem Gaard og Have var en Hæk af vilde Roser.

Naar Mor gik derude i Haven en Sommermorgen, mens Fuglene sang, og Solen skinnede varmt og

fik Blomsterne til at fylde Haven med deres Duft, da var hun glad og taknemmelig.

Men aldrig har jeg set Mor glattere og mere lykkelig, end naar mine Søskende, hendes store Børn, kom hjem. Og navnlig til Juleferien havde baade Mor og jeg fuldt op at gøre med Forberedelserne. Den halve Gris skulde parteres, Pølserne skulde stoppes, og Sortsuppen laves, og snart bugnede alle Hylderne i Kælderen af den lækreste Julemad. Det kneb for Mor, navnlig de sidste Aar, at holde ud til saadan en Omgang, men naar saa Togene, som Børnene skulde komme med, nærmede sig, var Trætheden som blæst bort. Saa lagde Mor en ny Forsyning i Kakkelovnen, tændte alle Lamperne og tog et nystrøget hvidt Forklæde paa, for nu skulde alt være festligt, og det var det ogsaa.

Der var mange, der holdt af Mor, for hun var livlig af Væsen og havde en munter Bemærkning eller et venligt Smil til alle.

1914 døde Mor af Kræft i Halsen og blev begravet ved Siden af Far paa Kirkegaarden i Lønborg.

Jeg husker saa godt den sidste Gang, jeg var med hende i Haven. Det var kort før, hun skulde til København og undersøges. Vi stod som saa mange Gange før og talte om, hvad der nu skulde gøres, og hvor pænt vi skulde faa det til næste Aar. Saa tog Mor mig pludselig om Halsen og sagde, mens hun græd: „Det nytter ikke noget, lille Aage, for jeg kommer aldrig ud i den mere. Gud har sagt til mig, at jeg skal beskikke mit Hus, for nu skal jeg dø.“

Mor kom hjem igen, men i Haven kom hun aldrig mere, og faa Maaneder efter døde hun.

Mor er borte, men alle de dejlige Minder om hende og vort Hjem har vi endnu tilbage.

*Gør Verden Fortræd,
tog Sorgen min Fred,
saa sagte med Laagen jeg gaar.*

Jeppes Aakjær.

Aage Lastrup

JEG blev født d. 25. Jan. 1899 i Laustrup, Lønborg Sogn. 1905 flyttede vi til Skjern, hvor jeg begyndte at gaa i Skole. Som elleveaarig kom jeg ud at tjene og havde saa flere Pladser, først som Hjorddreng og senere som Karl. 1919 kom jeg paa Nr. Nissum Seminarium, hvorfra jeg dimitteredes 1923. Den 1. Februar 1925 blev jeg ansat som Lærer ved Kommuneskolen i Tarm, og den 8. Maj samme Aar blev jeg gift med Sofie Christensen, Datter af Gaardejer A. Christensen, Spentrup.

*Som dybest Brønd g'ir altid klarest Vand,
og lifligst Drik fra dunkle Væld udrinder,
saa styrkes Slægtens Marv hos Barn og Mand
ved Folkets Arv af dybe, stærke Minder.
Din egen Dag er kort, men Slægtens lang,
læg Øret ydmygt til dens Rod forneden:
Aartusind toner op i Graad og Sang,
mens Toppen suser imod Evigheden.*

Jeppé Aakjær.

Kristian Gade Nielsen og Ane Katrine Hansdatter havde følgende Børn:

Niels, Hans Kristian, Maren,
Frands og Hans Vogler.

★

Kristen Kristensen og Inger Kirstine Larsdatter havde Datteren

Else Marie.

★

Peder Møller Nielsen og Ane Kirstine Jesdatter havde følgende Børn:

Jes Møller, Niels Møller, Karen,
Kirsten og Andreas Møller.

★

Kristen Andrup Jensen og Karen Pedersdatter havde følgende Børn:

Jens, Karen Marie, Peder
og Else Marie.

Frands Kristiansen og Else Marie Kristensdatter havde følgende Børn:

Kristen, Ane Katrine, Kristian,
Inger Kirstine, Lars, Ane Katrine,
Eske, Ole, Maren og Nielsine.

Jes Møller Pedersen og Karen Marie Kristensdatter havde følgende Børn:

Ane Kirstine, Karen
og Peder Møller.

Kristian Frandsen og Ane Kirstine Pedersen havde følgende Børn:

Karen Marie, gift med Overlærer F. H. Lillelund,
Skjern.

Else Marie, gift med Uldspinder Mortensen,
Kalundborg.

Jes Møller Lastrup, Skoleinspektør i København, gift
med Kristine Nielsen, Datter af Smedemester
Nielsen, Lønholt.

Frands Lastrup, Vognmand i Tønning, gift med Anna
Olesen, Datter af Sognefoged Jens Olesen,
Tønning.

Aage Lastrup, Lærer i Tarm, gift med Sofie Christensen,
Datter af Gaardejer A. Christensen, Spentrup.

Anetavle.

Aage Lastrup,
født i Lastrup, Lønborg,
d. $\frac{25}{1}$ 1899.

Kristian Frandsen,
født i Vostrup $\frac{6}{6}$ 1851,
død i Lønborg $\frac{13}{12}$ 1899,
Husmand i Lastrup.

Frands Kristiansen,
født i Tarm $\frac{28}{9}$ 1819,
død i Vostrup $\frac{18}{2}$ 1889,
Gaardejer i Vostrup.

Else Marie Kristensdatter,
født i Vostrup $\frac{30}{7}$ 1829,
død i Vostrup $\frac{8}{3}$ 1889.

Jes Møll
født i Sta
død i Løn
Gaardeje

Kristian Gade Nielsen,
født i Tarm 1788,
død i Tarm 1841,
Gaardejer og Sognefoged i Tarm.

Ane Katrine Hansdatter,
født i Tarm 1785,
død i Tarm 1865.

Kristen Kristensen,
født i Vostrup 1765,
død i Vostrup 1833,
Gaardejer i Vostrup.

Inger Kirstine Larsdatter,
født i Tarm 1796,
død i Vostrup 1871.

Peder Møll
født i Rin
død i Løn
Gaardejer i

Niels Kristiansen,
Maren Olesdatter,
Gaardejer, Sognefoged
og Lægdsmand i Tarm.

Hans Lauridsen,
Maren Kristensdatter,
Gaardejer i Tarm.

Kristen Kristensen,
Margrete Laugesdatter,
Gaardejer i Vostrup.

Lars Olesen,
Ane Nielsdatter,
Gaardejer i Egvad.

Niels Mølle
Karen Lau
Ejer af Voldbjer

Aage Laustrup,
født i Laustrup, Lønborg,
d. ²⁵/₁ 1899.

Ane Kirstine Pedersen,
født i Lønborg ²⁰/₈ 1859,
død i Skjern ²⁸/₁ 1914.

Kristensdatter,
født i Laustrup ³⁰/₇ 1829,
død i Laustrup ⁸/₃ 1889.

Jes Møller Pedersen,
født i Stauning ⁴/₃ 1829,
død i Lønborg ⁸/₅ 1892,
Gaardejer i Laustrup.

Karen Marie Kristensdatter,
født i Lønborg ¹⁵/₁₀ 1835,
død i Skjern ¹/₇ 1919.

Kirstine Larsdatter,
født i Tarm 1796,
død i Vostrup 1871.

Peder Møller Nielsen,
født i Rindum 1795,
død i Lønborg 1865,
Gaardejer i Laustrup.

Ane Kirstine Jesdatter,
født i Aadum 1798,
død i Lønborg 1880.

Kristen Andrup Jensen,
født i Stauning 1807,
død i Lønborg 1889,
Gdr. og Sognefoged i Lønborg.

Karen Pedersdatter,
født i Lønborg 1815,
død i Lønborg 1899.

Mrs Olesen,
født Nielsdatter,
Gaardejer i Egvad.

Niels Møller Pedersen,
Karen Lauesdatter,
Ejer af Voldbjerg Mølle i Hee

Jes Nielsen,
Kirsten Jesdatter,
Gaardejer i Aadum.

Jens Andrup Nielsen,
Kristiane Kristiansdatter,
Gaardejer i Stauning.

Peder Jepsen,
Else Marie Henriksdatter,
Gaardejer i Lønborg.

Samlet og udgivet af **Aage Laustrup,**
Tarm Kommuneskole,
anno 1936.